

Jaarverslag 2001

Inhoud

Voorwoord	3
Verslag Raad van Toezicht	5
– Jaarrekening	5
– Decharge	5
– Werkzaamheden Raad van Toezicht	5
– Remuneratie	6
– Samenstelling Raad van Toezicht	6
Directieverslag	7
– Deelname	7
– Kredietwaardigheid deelnemers	8
– (Her-)beoordelingen	9
– Borgstellingsverklaringen en geborgde leningen	10
– Behandeltermijnen	10
– Rentenormering	11
– Nieuw contract kasgeldleningen	13
– Bedrijfsresultaat	13
– Risicovermogen	14
– Garantievermogen	15
– Liquiditeitsprognose 2002-2006	15
– Beleggingsbeleid	16
– Bureauorganisatie	17
– Communicatie en voorlichting	17
– Overleg VWS/WfZ	18
– Overleg met andere waarborgfondsen	18
– Het ‘stelseldebat’	18
– Actiepunten WfZ voor het jaar 2002	21
Jaarrekening	
– Balans per 31 december 2001	22
– Staat van baten en lasten 2001	23
– Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	24
– Toelichting op de balans	25
– Toelichting op de staat van baten en lasten	28
Accountantsverklaring	31

Voorwoord

Het jaar 2001 is voor het WfZ succesvol verlopen. De groei van het WfZ heeft zich voortgezet, zowel in de deelname van zorginstellingen als in de omvang van geborgde leningen. Met een geborgd leningenbestand van ruim anderhalf miljard euro en een deelname die in deelsectoren oploopt tot boven veertig procent van het aantal instellingen heeft het WfZ in korte periode een stevige positie in de zorgsector verworven. De groeiende belangstelling voor deelname aan het WfZ is om meerdere redenen verheugend. Op de eerste plaats omdat via het WfZ substantiële rentevoordelen gerealiseerd worden, die aan de zorgverlening ten goede kunnen komen. Op de in het verslagjaar geborgde leningen wordt door zorginstellingen in de komende tijd zo'n zeven en half miljoen euro per jaar verdiend. Minstens zo belangrijk is dat de positieve ontwikkelingen rond het WfZ een reflectie vormen van de sterk toenemende aandacht binnen zorginstellingen voor treasury, leningenbeheer en meer in het algemeen de kwaliteit van de financiële bedrijfsvoering. Onmiskenbaar heeft de komst van het WfZ, in samenhang met de veranderde regelgeving rond de vergoeding van rentekosten, hierbij reeds als een katalysator gewerkt. Dat laat overigens onverlet dat nog niet alle zorginstellingen goed doordrongen zijn van de voordelen van deelname aan het WfZ en dat de faciliteiten van het WfZ nog niet door alle deelnemers optimaal benut worden. Er is voor het WfZ nog veel werk te verrichten en er is dan ook geen reden voor zelfgenoegzaamheid.

De toenemende aandacht voor de financiële bedrijfsvoering wint aan belang indien deze geplaatst wordt tegen de achtergrond van het (voorgenomen) beleid in de zorgsector. Dit beleid is gericht op een meer bedrijfsmatig functioneren van zorginstellingen binnen een meer competitieve omgeving. Een minder stabiele omgeving stelt hogere eisen aan de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisaties. Ook neemt het belang toe van voldoende financiële reserves, om een minder stabiel inkomstenpatroon het hoofd te kunnen bieden. Indien de weerbaarheid van zorginstellingen geen gelijke tred houdt met de risico's kan de financierbaarheid respectievelijk de continuïteit van zorginstellingen in het geding komen. Het WfZ is van mening dat hiermee op dit moment in het beleid onvoldoende rekening gehouden wordt.

Dit neemt niet weg dat discontinuïteit van niet goed presterende zorginstellingen inherent is aan een ordeningssysteem op basis van concurrentie en vraagsturing. Tegelijkertijd moet daarbij geconstateerd worden dat de relatieve schaarste van het zorgaanbod en het belang dat maatschappelijk gehecht wordt aan een goede spreiding en toegankelijkheid van zorgvoorzieningen het niet eenvoudig maken deze consequentie van marktwerking ook zonder meer te accepteren. Het vinden van een evenwicht tussen deze conflicterende doelstellingen binnen het beleid zal de komende jaren veel inventiviteit van de betrokken partijen vragen.

Ook voor het WfZ breken eneroverende tijden aan. Het centraal stellen van de zorgvraag leidt tot een andere organisatie van het zorgaanbod. Fusies en samenwerking, binnen en over de sectorgrenzen, zijn aan de orde van de dag. Veel van de beleidsmaatregelen en -voornemens hebben consequenties voor het risicoprofiel van de zorgsector of delen daarvan. Deze ontwikkelingen vragen van het WfZ om alertheid en een permanente evaluatie van procedures en werkwijzen. Het WfZ is er immers voor de zorginstellingen. De ontwikkeling van nieuwe kasgeldcontracten en het faciliteren van voorfinanciering van bouwprojecten zijn recente voorbeelden van de klantgerichte opstelling van het WfZ. Het handhaven van een goede aansluiting op de ontwikkelingen in het veld wordt de komende jaren steeds belangrijker.

Herman Bellers, directeur

Verslag Raad van Toezicht

JAARREKENING

Conform artikel 20 lid 3 van de statuten brengt de directie jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar een jaarverslag uit over de gang van zaken in de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector en over het gevoerde beleid. Voorts legt de directie de door haar vastgestelde jaarrekening ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voor. Deze jaarrekening omvat de balans en de staat van baten en lasten met een toelichting op deze stukken, vergezeld van de accountantsverklaring van de door de Raad van Toezicht benoemde registeraccountant. Mede op grond van de goedkeurende verklaring van Deloitte & Touche Accountants heeft de Raad van Toezicht in zijn vergadering van 26 april 2002 de hiervoor genoemde stukken goedgekeurd.

DECHARGE

Op grond van artikel 20 lid 7 van de statuten verleent de Raad van Toezicht met deze goedkeuring decharge aan de directie voor het in het boekjaar gevoerde bestuur.

WERKZAAMHEDEN RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht is in het verslagjaar vier keer bijeen geweest. Het WfZ is een snel groeiende organisatie die opereert in een veranderende omgeving. De Raad van Toezicht rekt het tot zijn belangrijkste aandachtspunten dat het WfZ de aansluiting op de ontwikkelingen in de zorgsector en de financiële sector blijft behouden. Vergaderthema's die in dit verband genoemd kunnen worden zijn de borging van financiering van bouwprojecten, het ontwikkelen van een kasgeldfaciliteit en de aanpassingen in het Reglement van Deelneming. Een ander centraal aandachtspunt voor de Raad van Toezicht is het bewaken van de financiële soliditeit van het WfZ, die de basis vormt voor een goed functioneren. Vergaderthema's die hiermee samenhangen zijn onder meer financiële scenario's en analyses, het beleggingsbeleid en het WfZ-beleid ten aanzien van rentederivaten. Veelvuldig is in de Raad van Toezicht van gedachten gewisseld over het overheidsbeleid in de zorgsector en de mogelijke consequenties hiervan voor de financierbaarheid van de zorginstellingen. Dit onderwerp zal in de komende jaren, mede afhankelijk van het nieuwe kabinetsbeleid, naar de zienswijze van de Raad van Toezicht hoger op de politieke agenda dienen te komen.

REMUNERATIE

Aan de zeven leden van de Raad van Toezicht werd in het jaar 2001 een totale vergoeding uitgekeerd van € 86.218,-.

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

De Raad was per 31 december 2001 als volgt samengesteld:

prof. dr. P.B. Boorsma
prof. drs. A. Dek RA
drs. B. Heeringa, *vice-voorzitter*
mr. J.A.M. Hendrikx, *voorzitter*
drs. G.H.J. Huffmeijer
mr. J.A. van de Ven
ir. P.O. Vermeulen

In de samenstelling van de Raad is in het verslagjaar 2001 geen wijziging opgetreden. Per 26 oktober 2001 is de heer Van de Ven teruggetreden als vice-voorzitter. De heer Heeringa is per dezelfde datum als opvolger benoemd. Conform artikel 14 van de statuten heeft de Raad van Toezicht een rooster van aftreden opgesteld. Om het WfZ continuïteit te bieden zijn in de eerste zittingsperiode van vier jaar (tot 2004) geen personele mutaties voorzien.

Kort voor het vaststellen van dit verslag bereikte ons het droevige bericht dat prof. drs. A. Dek RA op 22 april is overleden. De Raad van Toezicht zal zijn deskundigheid, betrokkenheid en warme persoonlijkheid zeer missen.

Utrecht, 26 april 2002

mr. J.A.M. Hendrikx, *voorzitter*

Directieverslag

DEELNAME

Deelname aan het WfZ is vrijwillig en staat open voor zorginstellingen die vallen onder de Wet Ziekenhuisvoorzieningen (WZV) respectievelijk de Tijdelijke Verstrekkingenwet Maatschappelijke Dienstverlening (TVWMD), de Wet Tarieven Gezondheidszorg (WTG) en de Ziekenfondswet (ZFW) respectievelijk de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Ook meervoudige rechtspersonen (zoals 'zorgketens' en 'holdingstructuren') kunnen als deelnemer worden ingeschreven.

Per 31 december 2001 waren 131 rechtspersonen als deelnemer ingeschreven die in totaal 554 zorginstellingen (erkenningen) omvatten. Een deelnemer omvat dus gemiddeld 4,2 zorginstelling. Ten opzichte van de stand van zaken per 31 december 2000 (75 rechtspersonen met 355 zorginstellingen) is er een groei van 56 rechtspersonen en 199 zorginstellingen. Dit resulteert in een deelnemerspercentage van 17,5% per ultimo 2001. Dit cijfer is met inbegrip van verzorgingshuizen. Om een vergelijking te kunnen maken met de stand per ultimo 2000 moet het deelnemerspercentage berekend worden exclusief verzorgingshuizen. In het cijfer over 2000 waren verzorgingshuizen namelijk niet opgenomen, omdat deze destijds niet voor deelname aan het WfZ in aanmerking kwamen. Het geschoonde percentage bedraagt 26,6%. Vergeleken met de stand per ultimo 2000 (17,1%) betekent dit een groei van het 'marktaandeel' met 9,5%. De doelstelling voor het jaar 2001 was gesteld op 27% exclusief verzorgingshuizen. Deze doelstelling mag met 26,6% als gerealiseerd worden beschouwd.

De deelname van verzorgingshuizen is nog zeer laag. Dit hangt samen met een tweetal factoren. Als eerste is te noemen dat deelname van verzorgingshuizen aan het WfZ pas sinds 1 januari 2001 tot de mogelijkheden behoort. De tweede reden is dat het systeem van rentenormering in 2001 voor verzorgingshuizen nog niet dwingend gold. De financiële prikkel voor deelname aan het WfZ werkte daardoor minder. Terzijde kan worden opgemerkt dat een aanzienlijk aantal van de in de tabel vermelde 1373 verzorgingshuizen de gebouwen niet (meer) in bezit heeft, maar huurt. Deze instellingen hebben geen financieringsbehoefte die met het gebouw samenhangt en zijn daarom nauwelijks te beschouwen als potentiële klanten van het WfZ.

De procentuele deelname per instellingscategorie per 31-12-2001

	Aangesloten bij WfZ	Totaal aantal instellingen	Procentueel
Ziekenhuizen	61	139	43,9%
Verpleeghuizen	75	331	22,7%
Psychiatrische ziekenhuizen	20	120	16,7%
Gehandicapteninstellingen	54	157	34,4%
GVT/DVO/KDV *	266	1.042	25,5%
Verzorgingshuizen	78	1.373	5,7%
Totaal	554	3.162	17,5%

* Gezinsvervangende Tehuizen/Dagverblijven voor oudere gehandicapten/Kinderdagverblijven

Uitgedrukt in de capaciteitsgegevens van de deelnemende instellingen (erkende bedden en verzorgingsplaatsen) vallen de deelnamepercentages wat hoger uit. Inclusief verzorgingshuizen bedraagt het 'capaciteitsaandeel' van het WfZ 24,8% en exclusief verzorgingshuizen 34%. Dit betekent dat het WfZ deelnemersbestand relatief veel omvangrijke zorginstellingen omvat.

De spreiding van WfZ-deelnemers over provincies is weergegeven in de volgende tabel. Zeeland kent relatief het hoogste deelnemerspercentage, Gelderland het laagste. Een eenduidige verklaring voor deze verschillen is niet te geven. Nader onderzoek is gewenst.

Provincie	Aantal	Totaal	Procentueel
Groningen	44	140	31,4%
Friesland	25	138	18,1%
Drenthe	18	83	21,7%
Overijssel	30	214	14,0%
Gelderland	40	422	9,5%
Utrecht	31	214	14,5%
Noord-Holland	102	472	21,6%
Zuid-Holland	127	635	20,0%
Zeeland	31	89	34,8%
Noord-Brabant	65	472	13,8%
Limburg	34	245	13,9%
Flevoland	7	38	18,4%
Totaal	554	3.162	17,5%

KREDIETWAARDIGHEID DEELNEMERS

De structuur van het WfZ brengt een zekere financiële betrokkenheid van de deelnemers met zich mee vanwege de 3% obligo verplichting en van de overheid via de achterborgpositie. Vanzelfsprekend willen de betrokkenen zoveel mogelijk gevrijwaard blijven van financiële aanspraken door het WfZ. Daarom kent het WfZ een gedegen selectie bij toetreding. Alleen zorginstellingen die naar het oordeel van het WfZ financieel gezien 'de boel op orde hebben' en naar verwachting op orde kunnen houden, komen voor deelname in aanmerking. Deelnemers worden minimaal één keer per jaar opnieuw beoordeeld op hun kredietwaardigheid. Aanknopingspunten voor deze diepgravende kredietwaardigheidanalyse zijn de solvabiliteit, de rentabiliteit en de kwaliteit van het sturings- en beheersingsinstrumentarium. Bij dit laatste is te denken aan de tijdigheid, volledigheid en betrouwbaarheid van managementinformatie en de wijze waarop deze informatie binnen de sturingsprocessen in de organisatie is ingebed. De kwaliteit van sturing en beheersing wordt steeds zwaarder meegewogen in de beoordeling naarmate de financiële situatie minder rooskleurig is.

Het WfZ onderscheidt hierbij drie solvabiliteitsklassen, namelijk 0-5%, 5-8% en boven 8%. De intensiteit van de monitoring en de uitvoerigheid van de informatievergaring door het WfZ lopen op

naarmate de solvabiliteit in een lagere klasse valt. Het WfZ acht minimaal 8% Eigen Vermogen wenselijk voor zorginstellingen. Dat betekent niet dat bij een Eigen Vermogen beneden 8% deelname aan het WfZ is uitgesloten. Indien op de andere criteria (rentabiliteit, sturing en beheersing) een vertrouwenwekkende situatie kan worden getoond weegt dit in de totale beoordeling zwaar mee. De kredietwaardigheidsbeoordeling van het WfZ is geen eenvoudige calculatie waarin het solvabiliteitspercentage als rigide selectie criterium fungeert. De praktijk wijst echter wel uit dat de cumulatie van eisen bij een solvabiliteitspositie onder de 5% een moeilijk te nemen obstakel bij de toetreding tot het WfZ vormt. Het deelnemersbestand per ultimo 2001 verdeeld naar solvabiliteitsklasse is weergegeven in de volgende tabel.

Solvabiliteitsklasse	Percentage deelnemers
0 – 5%	7,5
5 – 8%	31,3
> 8%	61,2
	100,0

Het grootste deel van de WfZ deelnemers (61,2%) valt in de categorie boven 8% solvabiliteit, berekend op basis van de jaarcijfers 2000. Een minderheid (7,5%) valt in de laagste categorie van 0-5% solvabiliteit. Het betreft hier in veel gevallen instellingen die zijn toegetreden met een solvabiliteit boven 5%, maar vervolgens een financiële verslechtering hebben laten zien. De gemiddelde solvabiliteit van de WfZ-deelnemers zal naar verwachting in de komende jaren een dalende tendens vertonen, omdat het aantal aanvragen voor deelname door zorginstellingen met lagere solvabiliteitspercentages relatief toeneemt.

(HER-)BEOORDELINGEN

Tegenover 131 toegelaten rechtspersonen per ultimo 2001 staan 22 niet gehonoreerde aanvragen. Over de jaren 2000 en 2001 is dit gemiddeld ruim 14%. In het jaar 2000 was het afwijzingspercentage 10%, in 2001 was dit 20%. In dit percentage is ook begrepen het aantal uitgeschreven deelnemers. Een deelnemer kan, nadat inschrijving als deelnemer heeft plaatsgevonden, een verslechterende financiële situatie vertonen. Als dit bij hertoetsing leidt tot de conclusie 'als u nog geen deelnemer zou zijn geweest, hadden wij u niet toegelaten', kan de deelnemer worden uitgeschreven. Dit kan alleen als er nog geen sprake is van leningen die door het WfZ zijn gegarandeerd. In het verslagjaar is dit twee keer voorgekomen.

In 2001 heeft de periodieke herbeoordeling plaatsgevonden van alle WfZ-deelnemers die per ultimo 2000 waren ingeschreven. Dit betrof 75 deelnemers. In 19 gevallen (25%) was sprake van een achteruitgang van de reservepositie sinds toetreding tot het WfZ. In 5 gevallen was sprake van een zodanige verslechtering van de financiële situatie dat

overleg met de betrokkenen heeft plaatsgevonden om de ontwikkelingen nader te analyseren en te vernemen welke maatregelen het management voornemens was, of reeds getroffen had, om de ontwikkelingen te keren. Alle herbeoordelingen, op één na, konden na deze gesprekken met een positief oordeel afgesloten worden. De herbeoordelingscyclus heeft niet aan het licht gebracht dat er concreet aanwijsbare risico's zijn dat het WfZ op zijn garanties wordt aangesproken.

BORGSTELLINGSVERKLARINGEN EN GEBORGDE LENINGEN

In het jaar 2001 werd voor € 1.060 miljoen aan nieuwe verklaringen afgegeven. Hiervan werd in 2001 € 905,3 miljoen omgezet in geborgde leningen. Van het totaalbedrag aan afgegeven borgstellingsverklaringen stond per 31 december 2001 nog € 154,7 miljoen open. Borgstellingsverklaringen kunnen tot een jaar na afgifte worden omgezet in geborgde leningen.

Per ultimo 2000 stond voor € 245 miljoen open aan afgegeven borgstellingsverklaringen. Hiervan is € 28,1 miljoen ongebruikt gebleven. In het jaar 2001 werd dus naast de al genoemde € 905,3 miljoen nog € 216,9 miljoen aan leningen geborgd, waarvoor de borgstellingsverklaringen reeds in 2000 werden afgegeven. In totaal werd in 2001 per saldo € 1.122,2 miljoen aan leningen geborgd. De doelstelling voor het jaar 2001 om € 700 miljoen te borgen is hiermee ruimschoots overtroffen.

Overzicht van mutaties in de borgstellingsverklaringen en geborgde leningen in 2001 (x € 1 miljoen)

Borgstellingsverklaringen	
Nog openstaand per ultimo 2000	245,0
Waarvan ongebruikt vervallen in 2001	27,2
Waarvan omgezet in leningen in 2001	217,8
Nieuw afgegeven in 2001	1.060,0
Waarvan omgezet in leningen in 2001	905,3
Waarvan nog openstaand per ultimo 2001	154,7
Geborgde leningen	
Op basis van verklaringen 2000	217,8
Op basis van verklaringen 2001	905,3
Toename in 2001	1.123,1

Behandeltermijnen

De totale tijd tussen het moment van indienen van een aanvraag door een instelling enerzijds en het moment waarop uitsluitsel wordt verkregen anderzijds, kan worden ontleed in twee delen. Er is een wachttijd, zijnde de periode tussen het moment waarop de aanvraag wordt ingediend en het moment waarop de beoordeling begint. Verder is er

een behandeltijd, zijnde de periode tussen de aanvang van de behandeling en de besluitvorming over deelname of afwijzing. Beide zijn in 2001 toegenomen ten opzichte van 2000. De gemiddelde wachttijd liep op van 3,8 weken in 2000 naar 10,2 weken in 2001. De gemiddelde behandeltijd liep op van 5,7 weken in 2000 naar 7,6 weken in 2001. De oorzaken hiervan zijn uiteenlopend. Gemiddeld genomen zijn de aanvragers financieel minder sterk, resulterend in meer diepgravende en langdurige toetsingsprocedures, alsmede hogere afwijzingspercentages. De gemiddeld grotere omvang van rechtspersonen leidt tot grotere juridische complexiteit en werkt eveneens vertragend. De wachttijd wordt, naast de reeds genoemde factoren, sterk bepaald door de spreiding van aanvragen in de tijd. Een gelijkmatige spreiding levert de laagste wachttijd op. In 2001 was echter sprake van een piek in de aanvragen in het eerste kwartaal. Dit hing direct samen met de introductie van het systeem van rentenormering door het College Tarieven Gezondheidszorg (CTG) per 1 april. Bij de beperkte bureauformatie van het WfZ leidt een dergelijke piek direct tot een 'stuwmeer' van aanvragen en navenant lange wachttijden. Voor aanvragers, zeker degenen met concrete investeringsplannen op korte termijn, kan dit slecht uitkomen. Een aanzienlijke inzet van menskracht op detacheringbasis heeft niet geleid tot een bevredigende oplossing voor deze situatie. Het streven blijft om in 2002 de wachttijd terug te dringen. De vaste formatie zal daartoe worden uitgebreid. Het effect daarvan zal, gelet op de werkvoorraad, voor aanvragers pas in de tweede helft van dit jaar merkbaar kunnen worden.

RENTENORMERING

De borgingen van het WfZ hadden betrekking op zowel nieuwe als reeds bestaande leningen. Op 1 april werd een nieuwe systematiek voor de normering van rente op langlopende leningen ingevoerd door het CTG. Hiermee werd het oude systeem van nacalculatie verlaten. Zorginstellingen krijgen nu de rentekosten van langlopende leningen vergoed volgens een vaste norm. Voor kortlopende leningen gold dit al. Met het nieuwe vergoedingssysteem is een prikkel voor instellingen gecreëerd om goedkoop (onder de norm) te lenen, omdat ze de winst mogen houden. De CTG-rentenorm is gebaseerd op cijfermatig onderzoek naar de prijzen van leningen in de afgelopen jaren. Uitgangspunt is de Interest Rate Swap (IRS) met een opslag van 0,75%. Normaliter krijgen 'gezonde' instellingen hiermee zonder problemen hun (onbeborgde) financiering rond. Afhankelijk van de situatie kunnen zij hierop een zeker voordeel behalen. Met WfZ-borging worden deze voordelen substantieel. Door de scherpe concurrentie kwamen de prijzen voor geborgde leningen in het boekjaar niet zelden 2 tot 5 basispunten onder IRS uit. Het niveau van de IRS fluctueert door de dag heen, de CTG-norm daarentegen wordt per dag vastgesteld en geldt voor de hele dag. Dit betekent dat een goede timing van het plaatsen van de lening de instelling soms een extra financieel voordeeltje kan opleveren. Het bruto-voordeel kan daarmee in uitzonderlijke situaties oplopen tot zo'n 85 basispunten. Het gewogen gemiddelde verschil tussen de nominale contractrente en de rentevergoeding in het budget lag in het verslagjaar voor nieuwe leningen op 80 basispunten. Tegelijk met het nieuwe rentenormering-

systeem heeft het CTG het ‘protocol evenwichtig balansbeheer’ ingevoerd. In grote lijnen komt dit er op neer dat minimaal 90% van de financiering van vaste activa met langlopende leningen moet geschieden, terwijl maximaal 10% met kortlopende leningen mag. Aangezien met name in ziekenhuizen in het verleden vaak aanzienlijk meer dan 10% kortlopend werd gefinancierd, heeft deze CTG-regel een omvangrijke conversie van korte naar langlopende leningen teweeggebracht. Dit heeft de belangstelling voor WfZ-deelname sterk gestimuleerd.

Om het oversluiten van oude dure leningen naar goedkopere te stimuleren, heeft het CTG bepaald dat bij oversluiting de oude hoge rente nog een bepaalde tijd vergoed blijft, tot maximaal vijf jaar. Logischerwijs zullen zorginstellingen alleen bestaande leningen laten borgen door het WfZ, als geldgevers op grond van die borging bereid zijn de rente zodanig te verlagen dat de zorginstellingen er na aftrek van de kosten nog een voordeel aan overhouden. In de praktijk blijken banken hier in het algemeen aan mee te werken. Dat is ook begrijpelijk omdat niet alleen zorginstellingen maar ook banken voordeel hebben van WfZ-borging. Deze maakt een lening immers risicoloos in plaats van risicodragend. Hoe minder risico, hoe goedkoper de lening kan zijn. WfZ-geborgde leningen zijn ook nog eens goedkoper omdat ze solvabiliteitsvrij zijn. In de huidige regelgeving eist De Nederlandsche Bank (DNB) van de banken dat ze voor elke lening een buffer van 8% aanhouden. Buffers kosten geld. Door WfZ-borging vervalt deze eis van DNB waardoor banken kosten besparen. De rentekorting die dit de zorginstelling kan opleveren wordt vastgesteld in onderhandelingen tussen zorginstelling en bank en kan dus sterk uiteenlopen. Het gewogen gemiddelde voordeel op overgesloten leningen bedroeg in het verslagjaar 35 basispunten.

Het WfZ heeft zich steeds beijverd om analoog aan de rentenormering in de WTG ook de wijze van rentevergoeding tijdens de bouwperiode veranderd te krijgen. Rente tijdens de bouwperiode werd immers nog steeds nagecalculeerd. Daardoor ontbrak de prikkel voor zorginstellingen om leningen bij het WfZ te borgen. Het rentevoordeel mocht immers niet behouden worden. Pas bij de oplevering van gebouwen, zodra de rentevergoeding genormeerd via de WTG plaatsvond, werd WfZ-borging voordelig en interessant. Het College Bouw Ziekenhuisvoorzieningen heeft in oktober 2000 besloten dat de nacalculatie van rentekosten zal worden beëindigd en dat aangesloten zal worden bij het rentenormeringssysteem dat in de WTG al wordt toegepast. De WTG moet hiervoor worden aangepast. Totdat de definitieve regeling er is wordt een overgangsregeling toegepast. Deze houdt in dat de werkelijke rentekosten volledig op nacalculatiebasis vergoed worden, waarbij voor leningen die door het WfZ gegarandeerd zijn een opslag van 0,50% plaatsvindt. Het rentevoordeel maakt het voor zorginstellingen interessant om al meteen vanaf de start van een bouwtraject leningen onder WfZ-garantie aan te trekken. Gelet op de hoge bouwinvesteringen in de komende jaren kan dit een aanzienlijke besparing opleveren. Op nieuwe en bestaande leningen is in het verslagjaar door zorginstellingen ongeveer € 7,5 miljoen aan rentevoordeel behaald met een structureel karakter, dat ten goede kan komen aan de zorg.

NIEUW CONTRACT KASGELDLeningen

Om de voorfinanciering van bouwprojecten met geborgde kasgeldleningen op een gemakkelijke manier te kunnen regelen, heeft het WfZ hiervoor een nieuw leningcontract ontwikkeld. De opzet is dat eenmalig aan het begin van het bouwtraject een 'borgingsfaciliteit' wordt afgesloten tussen WfZ, bank en zorginstelling. Hierin wordt vastgelegd dat de zorginstelling in de komende periode tot een bepaald maximum kasgeldleningen bij de bank kan opnemen, bijvoorbeeld het bedrag van de bouwvergunning. Deze kasgeldleningen zijn dan automatisch door het WfZ gegarandeerd. Er hoeft dus niet voor elke kasgeldlening afzonderlijk een borgstellingsverklaring en standaardleningcontract getekend te worden. Volstaan kan worden met een enkel kasgeldformulier dat door het WfZ geparafeerd wordt om duidelijk te maken dat de kasgeldlening nog binnen het 'plafond' past. Hiermee heeft de bank dan de zekerheid dat de lening geborgd en dus risicoloos is.

De 'afsluitpremie' van 0,75% (het disagio) is even hoog als bij borging van lange leningen. Belangrijk is dat over elke lening slechts één keer disagio betaald hoeft te worden en dus niet voor elke 'vervangende' kasgeldlening opnieuw. Als vervolgens bij oplevering van het gebouw de lange financiering onder WfZ-borging gebracht wordt, is niet opnieuw disagio verschuldigd. Zowel de voorfinanciering als de lange financiering onder WfZ-borging afsluiten levert dus wel extra rente-voordeel op maar geen extra kosten.

BEDRIJFSRESULTAAT

Het voordelig bedrijfsresultaat bedroeg in 2001 € 11 miljoen.

De specificatie van de opbrengsten en kosten (x € 1.000,-)

Opbrengsten	2001	2000
Disagio	8.422	2.803
Bijdrage deelnemers in diverse toetsingen	239	187
Subtotaal opbrengsten	8.661	2.990
Resultaat beleggingen	3.371	2.692
Totaal opbrengsten	12.032	5.682
Kosten		
Personeelskosten	517	442
Bestuurskosten	90	90
Huisvestingskosten	81	52
Algemene kosten	162	98
Advieskosten derden	10	25
Personeel niet in loondienst	117	23
Totaal kosten	977	730
Voordelig bedrijfsresultaat	11.055	4.952

Ter toelichting vermelden wij hierbij:

- Het voordelig bedrijfsresultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen van het WfZ van € 60 miljoen dat daarmee op € 71 miljoen komt;
- Het disagio is de bijdrage van de deelnemers aan het risicovermogen van het WfZ. Het disagio was voor 2001 ongewijzigd vastgesteld op (eenmalig) 0,75% van de hoofdsom van de lening. De disagio-inkomsten van € 8,4 miljoen vloeien voort uit de heffing van 0,75% over € 1.123,1 miljoen aan leningen waarvoor het WfZ zich garant heeft gesteld;
- Het resultaat beleggingen van € 3,4 miljoen bestaat uit € 3,5 miljoen rente op beleggingen en € 0,2 miljoen koerswinst bij verkoop minus € 0,3 miljoen aan afschrijving van waarderingsverschillen. Deze berekeningswijze is toegelicht op blz. 24 en 25.

RISICOVERMOGEN

In een overeenkomst tussen overheid en WfZ is de achterborgpositie van de overheid vastgelegd. Daarin is onder meer beschreven hoe en wanneer de overheid het WfZ financieel te hulp schiet. De omvang van het risicovermogen is daarbij bepalend. Het risicovermogen moet meer zijn dan 0,25% van het bedrag waarvoor het WfZ borg staat. Daalt het risicovermogen beneden 0,25% dan wordt het obligo van de deelnemers aangesproken. Bij de berekening van het risicovermogen wordt uitgegaan van het voorzichtigheidsprincipe. De waardering van de effecten geschiedt tegen de laagste van de nominale waarde dan wel de beurswaarde, berekend voor de effectenportefeuille als geheel. De berekeningswijze is toegelicht op bladzijde 25.

De berekening van het risicovermogen (x € 1.000,-).

	31-12-2001	31-12-2000
Effecten (nominale waarde)	65.972	55.607
Liquide middelen	2.621	1.455
Subtotaal	68.593	57.062
(Af) kortlopende schulden	-51	-64
(Af) overlopende passiva	-21	-19
Subtotaal	-72	-83
Risicovermogen	68.521	56.979

Het percentage risicovermogen geeft de deelnemers dus een indicatie van de kans dat het obligo ingeroepen kan worden. Het minimaal vereiste vermogen bedraagt 0,25% van de restschuld van de geborgde leningen per ultimo. Op 31 december 2001 bedroeg het totaal van de geborgde leningen op basis van de hoofdsom € 1.501,6 miljoen. Hiervan was inmiddels € 42,9 miljoen afgelost, zodat de restschuld van de geborgde leningen € 1.458,7 miljoen bedroeg. Het minimaal vereiste risicovermogen bedroeg 0,25% hiervan, zijnde € 3,6 miljoen. Het aanwezige risicovermogen van € 68,5 miljoen bedraagt een veel-

voud hiervan. Deze ruime verhouding hangt samen met de ontwikkelingsfase van het WfZ en zal in de komende jaren verder dalen. Dit is een logische ontwikkeling. In het begin is het risicovermogen van het WfZ relatief groot vergeleken met de omvang van de geborgde leningen, als gevolg van het in één keer gestorte waarborgdepot van € 54,5 miljoen. Naarmate meer leningen geborgd worden groeit het risicovermogen in absolute zin door met name de heffing van disagio's, maar wordt het risicovermogen ten opzichte van de omvang van de geborgde leningen kleiner.

GARANTIEVERMOGEN

Het garantievermogen wordt berekend als som van het risicovermogen en het maximaal in te roepen obligo (zie ook de toelichting op blz. 27). Een vergelijking van het garantievermogen met het minimaal benodigde percentage van 0,25 geeft een indicatie van de kans dat de overheid op zijn verplichtingen als achterborg moet worden aangesproken. Het maximale bedrag aan obligo dat kan worden ingeroepen bedraagt 3% van het bedrag waarvoor het WfZ borg staat. Ultimo 2001 was voor € 1.458,7 miljoen aan leningen geborgd (restschuld). Het obligo bedraagt 3% hiervan, zijnde € 43,7 miljoen. Het garantievermogen komt hiermee op € 112,2 miljoen.

LIQUIDITEITSPROGNOSE 2002-2006

In artikel 9.2.b van de statuten van het WfZ is vastgelegd dat de directie jaarlijks een meerjarige liquiditeitsprognose opstelt en deze ter goedkeuring voorlegt aan de Raad van Toezicht. De verplichting tot het opstellen van een meerjarige liquiditeitsprognose is ook opgenomen in artikel 3.4 van de 'Overeenkomst Staat der Nederlanden/Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector' en hangt direct samen met de wijze waarop de achterborgpositie van de Rijksoverheid jegens het WfZ contractueel is geregeld. Met de term liquiditeitsprognose wordt in dit verband dus niet bedoeld op een hulpmiddel voor de interne bedrijfsvoering, maar op het geheel van berekeningen en ramingen dat deelnemers en overheid een indruk moet geven van de kans dat zij op hun financiële verplichtingen jegens het WfZ worden aangesproken. Gelet op deze doelstelling zijn de veronderstellingen die aan de ramingen ten grondslag liggen, over bijvoorbeeld de groei van het aantal deelnemers en de beleggingsrendementen, aan de voorzichtige kant. De berekeningen indiceren dat het risico- en garantievermogen in de periode 2002-2006 steeds een veelvoud zal bedragen van het minimaal noodzakelijke niveau. Dat betekent dat naar verwachting noch deelnemers, noch overheid, op hun respectievelijke financiële verplichtingen zullen hoeven te worden aangesproken. Wel dient hierbij aangetekend te worden dat het voorgenomen overheidsbeleid ingrijpende veranderingen in zich bergt. De liquiditeitsprognose voor latere jaren is daarom met meer onzekerheden omgeven. De liquiditeitsprognose 2002-2006 is op 7 december goedgekeurd in de Raad van Toezicht en is daaraan voorafgaand op 5 december toegelicht in het formeel overleg VWS/WfZ.

BELEGGINGSBELEID

De beleggingen van het WfZ zijn gebonden aan een beleggingsstatuut, dat alleen zeer solide beleggingen toestaat. Beleggen in aandelen is uitgesloten. Alleen deposito's, obligaties en onderhandse leningen van uitstekende kwaliteit komen in aanmerking. Hierbij is gespecificeerd dat de debiteuren een rating van Aa- (Standard & Poor's)/Aa3 (Moody's) of beter dienen te hebben.

In aanvulling op het beleggingsstatuut heeft het WfZ nog een aantal interne richtlijnen opgesteld voor het verrichten van beleggingen. Zo geldt het uitgangspunt dat het WfZ effecten in principe aanhoudt tot het moment van uitloting of aflossing. Er wordt niet actief gehandeld met de beleggingenportefeuille. Uitzondering op deze regel is wanneer een belegging door een verandering van rating niet meer aan het voorgeschreven minimum voldoet, of dit naar verwachting op korte termijn zal geschieden. Alsdan wordt overgegaan tot verkoop. Indien er sprake is van meerdere ratings wordt overgegaan tot verkoop als één van de ratings onder het minimum zakt. Verder wordt gestreefd naar een evenwichtige spreiding van beleggingen over de verschillende looptijden, waardoor jaarlijks een gelijkmatige vrijval gerealiseerd wordt. Verder wordt een zekere spreiding nagestreefd over de landen die deelnemen aan de Euro. Tenslotte is bepaald dat niet meer dan 50% van alle beleggingen uit onderhandse leningen mag bestaan, om voldoende liquiditeit in de portefeuille te handhaven.

Per ultimo 2001 bedroeg de waarde van de beleggingenportefeuille € 66,1 miljoen. Hiervan was 37% in de vorm van onderhandse leningen. Dit is ruim beneden het zelfgestelde maximum van 50%. Wat de rating betreft kan opgemerkt worden dat alle beleggingen per ultimo 2001 voldoen aan de voorgeschreven 'creditrating'. Van de totale portefeuille heeft 11,4% een Aa-/Aa3 rating (het minimum), alle overige beleggingen hebben hogere creditratings, in 88,6% van de portefeuille een of meerdere 'triple A'. Dit zeer lage risicoprofiel past bij de aard en opzet van het WfZ, maar brengt wel met zich mee dat het rendement op de beleggingen relatief laag is. Risico en rendement gaan immers hand in hand. Het resultaat beleggingen bedraagt 5,3% van de gemiddelde balanswaarde van de beleggingen (zie blz. 25).

BUREAUORGANISATIE

Het WfZ beschikt over een klein bureau, bestaande uit financieel-economen afkomstig uit de gezondheidszorg en het bankwezen. De bureauorganisatie werd in het verslagjaar 2001 uitgebreid met 1,9 fte. Als gevolg van de toename van de werkzaamheden is voor 2002 een verdere groei van de formatie voorzien.

De personele organisatie per 31 december 2001

Functie	Aantal	Fte
Directeur	1	1
Secretariaat	1	0,8
Medewerkers	5	5
Totaal	7	6,8

De personele organisatie per 1 juni 2002

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

Het verzorgen van goede informatie over de mogelijkheden van het WfZ is een permanent aandachtspunt. Immers, nog niet alle zorginstellingen zijn goed op de hoogte van de voordelen van deelname en niet alle deelnemers benutten de faciliteiten optimaal. Naast de veelvuldige informatievoorziening aan individuele functionarissen of zorginstellingen zijn in het verslagjaar 13 presentaties verzorgd op symposia en studiedagen. Het WfZ-bulletin is twee keer uitgebracht. Daarnaast zijn diverse artikelen geschreven en is medewerking verleend aan perspublicaties.

Zoals was voorgenomen is in het verslagjaar de WfZ-website geopend (www.wfz.nl). Deze website bevat alle relevante informatie over de structuur en werkwijze van het WfZ. Ook alle formele documentatie is via deze website toegankelijk en uit te printen. De website trok in het verslagjaar zo'n driehonderd bezoekers per maand. In 2002 zal aan de hand van de statistische informatie de opzet en inhoud van de website geëvalueerd worden.

OVERLEG VWS/WfZ

Ten minste twee keer per kalenderjaar vindt formeel overleg plaats tussen het Ministerie van VWS en het WfZ. In dit overleg wordt het WfZ geïnformeerd over het (voorgenomen) gezondheidszorgbeleid en wordt VWS geïnformeerd over de activiteiten van het WfZ. Naast het formele overleg hebben ook frequent informatieve contacten plaats op meer informele basis. In het verslagjaar heeft twee keer formeel overleg plaatsgehad, waarbij onder meer de volgende onderwerpen ter tafel kwamen:

- het jaarverslag en de jaarrekening 2000;
- financiële scenarioanalyses;
- het WfZ-beleggingsbeleid;
- het beleidsplan en de begroting voor 2002;
- de liquiditeitsprognose 2002-2006;
- rentenormering;
- stand van zaken deelname en borgingen.

De besprekingen hebben steeds plaatsgevonden in een plezierige en constructieve sfeer.

OVERLEG MET ANDERE WAARBORGFONDSEN

In het verslagjaar heeft twee keer (in maart en september) overleg plaats gevonden tussen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw, het Waarborgfonds Kinderopvang, het Waarborgfonds Eigen Woningen, het Nationaal Restauratiefonds en het WfZ. Het primaire doel van deze bijeenkomsten is om elkaar te informeren over relevante ontwikkelingen en te leren van elkaars ervaringen. Daarnaast is het van belang inhoudelijke raakvlakken vroegtijdig te onderkennen en daarover afstemming te plegen. Een voorbeeld hiervan zijn de ontwikkelingen in de ouderenzorg. Het scheiden van wonen en zorg regardeert zowel het WfZ (verpleeghuizen, verzorgingshuizen) als het WSW (woningcorporaties). Het is een gezamenlijk belang van WfZ en WSW om te voorkomen dat er lacunes of onduidelijkheden in de dienstverlening ontstaan.

HET 'STELSELEDBAT'

In het jaar 2001 zijn de contouren van het zorgstelsel zoals de overheid dat voorstaat scherper zichtbaar geworden. De discussie over stelselwijziging raakt zowel de reikwijdte van de verzekeringen, de besturing en de verantwoordelijkheidsverdeling, als de financiering in de zorg. Het WfZ heeft vanuit zijn specifieke verantwoordelijkheid met bijzondere aandacht de ontwikkelingen gevolgd rond het laatstgenoemde thema en naar aanleiding daarvan met regelmaat aandacht gevraagd voor de mogelijke consequenties hiervan voor de continuïteit van de zorginstellingen.

Het huidige beleid met betrekking tot de gezondheidszorg is gericht op meer bedrijfsmatig handelen binnen een meer competitieve omgeving. Dat zien we zowel terug in de schetsen van het toekomstige zorgstelsel als in de (beoogde) maatregelen voor de kortere termijn. Zo is voor de ziekenhuizen het principe 'boter bij de vis' ingevoerd.

Minder productie resulteert nu direct in minder budget, meer productie in meer budget. Dit leidt tot grotere jaarlijkse fluctuaties in de inkomstenstroom dan tot nu toe het geval was. Verder wordt bij de ziekenhuizen in het kader van de invoering van een nieuw bekostigingssysteem op basis van Diagnose Behandel Combinaties gesproken over integrale kostprijzen. Vergeleken met de huidige situatie, waarin slechts een beperkt deel van het budget variabel is (ongeveer 40%), zullen productiemutaties dan veel sterker doorwerken in het budget.

Ook in AWBZ-sectoren zal in de komende jaren een meer directe koppeling van budget en productie plaatsvinden. Voorts wordt gestreefd naar een centrale rol van het patiëntgebonden budget en het persoonsvolgend budget. Patiënten kunnen op deze wijze ‘hun budget’ meenemen naar een andere zorgaanbieder. Het streven om meer ‘marktprikkels’ te introduceren zien we ook terug in het voorstellen om de contracteerverplichting van verzekeraars in de Ziekenfondswet en de AWBZ af te schaffen.

De genoemde maatregelen vloeien voort uit de doelstelling om verzekeraars en patiënten een meer vrije keuze te verschaffen uit het zorgaanbod. Dat zal zorgaanbieders stimuleren tot het verstrekken van meer klantgerichte zorg, zo is de bedoeling. Het leidt er echter ook toe dat de bestaande zekerheden voor zorginstellingen zowel op de korte als op de lange termijn worden verminderd. De bedrijfsomgeving wordt turbulenter en de jaarlijkse fluctuaties in de inkomsten nemen toe. Dit leidt tot meer bedrijfsrisico voor individuele zorginstellingen. Indien de weerbaarheid van zorginstellingen geen gelijke tred houdt met de ontwikkeling van risico's ligt het in de lijn der verwachting dat een toenemend aantal zorginstellingen in continuïteitsproblemen zal raken.

Naar de zienswijze van het WfZ pleit dit er voor om bij de implementatie van maatregelen die de risico's voor individuele zorginstellingen vergroten, nadrukkelijker dan nu het geval is de vraag te betrekken of de weerbaarheid van zorginstellingen hiermee in overeenstemming is of gebracht kan worden. Voor zover het WfZ kan overzien gaat het hierbij in het bijzonder om twee aspecten. Enerzijds dienen zorginstellingen te beschikken over financiële buffers van voldoende omvang om de grotere jaarlijkse inkomstenfluctuaties het hoofd te kunnen bieden. Anderzijds wordt, naarmate de omgeving concurrerder en turbulenter wordt, de kwaliteit van het sturings- en beheersingsinstrumentarium binnen de zorginstelling belangrijker. Algemeen gesproken acht het WfZ reeds op dit moment op beide punten verbetering wenselijk. Bij voortzetting van het huidige beleid neemt de urgentie daarvan toe.

De kwaliteit van het sturings- en beheersingsinstrumentarium laat zich moeilijk objectiveren of in getallen vangen. Zoals hiervoor gemeld heeft het WfZ in de afgelopen twee jaar gemiddeld ruim 14% van de aanvragen voor deelname niet kunnen honoreren, op grond van de financiële situatie in combinatie met een tekortschietend sturings- en

beheersingsinstrumentarium. Het afwijzingspercentage 2000 was 10%, in 2001 is dit opgelopen tot 20%. Dat er een stijging plaatsvond is niet opmerkelijk. De financieel sterke instellingen hebben zich immers het eerst voor deelname aangemeld. Het absolute niveau van afwijzing is echter zorgelijk te noemen. Als bedacht wordt dat dit afwijzingspercentage betrekking heeft op de selectie van zorginstellingen die zichzelf goed genoeg acht voor deelname, dan stemt het beeld voor de zorgsector in totaliteit op dit moment niet tot gerustheid.

Wat op termijn aan financiële buffers noodzakelijk zal zijn hangt helemaal af van de mate waarin marktwerking en bedrijfsrisico's daadwerkelijk geïntroduceerd worden. Harde uitspraken hierover zijn daarom, zeker op dit moment, niet te onderbouwen. Als er een 'echte' markt ontstaat zullen volgens banken marktconforme Eigen Vermogens in de orde van 25% à 30% noodzakelijk zijn. Maar zover zal het in z'n algemeenheid in de zorgsector zeer waarschijnlijk niet komen. Maar de trend is duidelijk: het voorgestane kabinetsbeleid zal een opwaartse druk uitoefenen op de noodzakelijke omvang van de reserves. In de praktijk zien we echter een ontwikkeling die daar niet mee spoort. Vastgesteld kan worden dat de zorginstellingen in de laatste jaren financieel onder druk staan, hetgeen tot uiting komt in negatieve exploitatieresultaten en dalende reserves.

Bij de totstandkoming van het WfZ vonden de oprichtende brancheverenigingen en de Ministeries van VWS en Financiën dat binnen de toenmalige wet- en regelgeving een Eigen Vermogen van 8% of meer te kwalificeren was als voldoende om zorginstellingen de nodige weerbaarheid te verschaffen. De reservepositie in de zorgsector ligt gemiddeld nog niet op dit reeds destijds gewenste niveau. Het realiseren van deze 'oude' doelstelling zou bij een voortzetting van de huidige beleidslijn een logische eerste stap zijn. De financiële consequenties van reserve-opbouw zijn niet te veronachtzamen. Ter indicatie: een extra vermogensopbouw van 1% bij de ziekenhuizen vraagt zo'n 75 miljoen euro. Nemen we de AWBZ-instellingen erbij dan praten we grofweg over het dubbele. Blijkens de eerder genoemde cijfers gaat het al snel om veelvoud van deze bedragen. Reservevorming levert echter ook financiële baten op. In de huidige CTG-systematiek wordt Eigen Vermogen gezien als een financieringsbron. Een hoger Eigen Vermogen betekent een navenant lagere financieringsbehoefte en dus een besparing op de jaarlijkse kosten van rente. Een bijkomend meer indirect effect is dat verbetering van de vermogenspositie een grotere deelname van zorginstellingen aan het WfZ mogelijk maakt. Hierdoor worden aanzienlijke rentebesparingen op de gehele leningenportefeuille van de betreffende zorginstellingen mogelijk.

De omvang en het ontwikkelingsverloop van deze inverteernde effecten zijn slechts te becijferen op basis van veronderstellingen. Maar hoe dan ook zal reservevorming in eerste instantie een belasting van het beschikbare budget betekenen. Het lijkt daarbij niet reëel te veronderstellen dat zorginstellingen zonder meer in staat zullen zijn de toe-

komstig benodigde reserves zelf te genereren. Als bedragen van deze omvang uit de toch al krappe instellingsbudgetten moeten worden vrijgemaakt betekent dit een aanzienlijke impliciete bezuiniging. Dit komt de realisatie van andere beleidsdoelstellingen, waaronder wachtlijstreductie, niet ten goede. Bij de vaststelling van de meerjarige financiële kaders voor de zorg is reservevorming dan ook een onderwerp om in de overwegingen te betrekken.

ACTIEPUNTEN WfZ VOOR HET JAAR 2002

- Indien het in gang gezette beleid naar meer marktwerking ook in de komende regeerperiode wordt voortgezet, ligt het in het verlengde van de taak van het WfZ om bij beleidsmakers en zorginstellingen aandacht te blijven vragen voor de noodzakelijke maatregelen op het gebied van reservevorming en sturing en beheersing.
- Door het proces van ketenvorming, transmuralisering van zorgprocessen en de daaruit voortvloeiende samenwerkingsvormen tussen organisaties worden de grenzen tussen categorieën van zorginstellingen en instellingen onderling meer diffuus. Het WfZ zal zich beraden op de consequenties hiervan voor de praktijk van toetredings- en herbeoordelingen.
- Deze ontwikkeling noodzaakt ook tot heroverweging van de borgingscriteria, zoals die in de huidige statuten zijn verwoord.
- Er wordt van uitgegaan dat de aanvragen voor deelname steeds bewerkelijker zullen worden. Dit vanwege de gemiddeld lagere solvabiliteit. Daarbij komt dat de exploitatie in zorginstellingen onder druk staat. Ook de voortgaande (juridische) ketenvorming werkt complicerend. De gemiddelde behandeltijd zal naar verwachting verder toenemen. Op grond van een inschatting van de formatie-uitbreiding die gerealiseerd kan worden enerzijds en de totale werklast met inbegrip van het stijgend aantal herbeoordelingen anderzijds, wordt een nieuw aantal inschrijvingen van 75 rechtspersonen haalbaar geacht.
- Daarbij is het streven de wachttijd (nu 10,2 weken) in 2002 terug te dringen naar 6 weken.
- Het bedrag geborgde leningen laat zich moeilijk voorspellen. In de raming wordt uitgegaan van 450 miljoen Euro.

Utrecht, 26 april 2002

drs. H.J. Bellers, *directeur*

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2001

(x € 1.000,-)

Activa	31-12-2001	31-12-2000
Materiële vaste activa ¹	0	0
Financiële vaste activa (beleggingen) ²	66.094	55.843
Totaal vaste activa	66.094	55.843
Vorderingen (debiteuren) ³	513	743
Overlopende activa ⁴	1.921	2.064
Liquide middelen ⁵	2.621	1.455
Totaal vlottende activa	5.055	4.262
Totaal	71.149	60.105

Passiva	31-12-2001	31-12-2000
Waarborgdepot ⁶	54.454	54.454
Algemene reserve ⁷	16.623	5.568
Eigen vermogen	71.077	60.022
Kortlopende schulden ⁸	51	64
Overlopende passiva ⁹	21	19
Totaal kort vreemd vermogen	72	83
Totaal	71.149	60.105

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2001
(x € 1.000,-)

Lasten	2001	2000
Personeelskosten ¹⁰	517	442
Bestuurskosten ¹¹	90	90
Huisvestingskosten ¹²	81	52
Algemene kosten ¹³	162	98
Advieskosten derden en personeel niet in loondienst ¹⁴	127	48
Subtotaal lasten	977	730
Resultaat	11.055	4.952
Totaal lasten	12.032	5.682

Baten	2001	2000
Disagio ¹⁵	8.422	2.803
Overige bijdrage deelnemers ¹⁶	239	187
Subtotaal baten	8.661	2.990
Resultaat beleggingen ¹⁷	3.371	2.692
Totaal baten	12.032	5.682

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa, voor zover betrekking hebbende op inventarisgoederen en bureaumiddelen, worden vanwege de relatief beperkte omvang van de investeringen in één keer afgeschreven en ten laste gebracht van het bedrijfsresultaat.

Effecten worden in principe aangehouden tot het moment van uitlooting of aflossing. De effecten zijn in de overzichten opgenomen tegen de ‘balanswaarde’, die gedefinieerd is als nominale waarde gecorrigeerd voor waarderingsverschillen. Onder waarderingsverschillen wordt hierbij verstaan het verschil tussen de aankoopprijs en de nominale waarde van de verschillende effecten. Deze verschillen ontstaan door koersfluctuaties en omdat er sprake is van ‘meegekochte rente’. De meegekochte rente wordt volledig in mindering gebracht bij de berekening van het beleggingsresultaat. De koersverschillen worden lineair afgeschreven of bijgeboekt in de resterende looptijd van de effecten en komen daardoor geleidelijk tot uitdrukking in het beleggingsresultaat. Door deze werkwijze wordt voorkomen dat jaarresultaten sterk schommelen door (niet-gerealiseerde) beursontwikkelingen.

De baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

TOELICHTING OP DE BALANS

Vaste activa

- 1 *Materiële vaste activa*
Vanwege de beperkte omvang van de investeringen zijn deze in één keer afgeschreven in 2001.
- 2 *Financiële vaste activa (beleggingen)*
De beleggingen zijn in de overzichten opgenomen tegen de 'balanswaarde', die gedefinieerd is als nominale waarde gecorrigeerd voor positieve of negatieve waarderingsverschillen.

Overzicht van mutaties in de beleggingsportefeuille in 2001 (x € 1.000,-)

	Nominale waarde	Waarderingsverschillen	Balanswaarde
Stand per 1 januari	55.607	236	55.843
Mutatie door beleggingen in:			
- Deposito	0	-	0
- MTN's	2.268	4	2272
- Obligaties	24.850	174	25024
- Onderhandse leningen	5.100	-	5.100
Mutatie door aflossing/verkoop	-21.853	-	-21.853
Mutatie door afschrijving waarderingsverschillen		-292	-292
Stand per 31 december	65.972	122	66.094

Het verloop van de beleggingsportefeuille 2001 (x € 1.000,-)

	Balanswaarde 31-12-2000	Af	Bij	Balanswaarde 31-12-2001	Procentuele waarde
Deposito	3.404	3.404	0	0	0%
MTN's	0	0	2.272	2.272	3%
Obligaties	33.335	18.741	25.024	39.618	60%
Onderhandse leningen	19.104	0	5.100	24.204	37%
Totaal	55.843	22.145	32.396	66.094	100%

De obligaties hadden op 31 december 2001 een beurswaarde van € 40,25 miljoen (Bron: CenE Bankiers). Dit toegevoegd aan de 'beurswaarde' (= nominale waarde) van de MTN's en onderhandse leningen geeft een totale 'beurswaarde' op portefeuilleniveau van (2,27 + 40,25 + 24,20 =) € 66,72 miljoen.

Vlottende Activa

3 Vorderingen (debiteuren) (x € 1.000,-)

	31-12-2001	31-12-2000
Vordering wegens:		
Toetreding of herbeoordeling	38	13
Disagio	475	730
Doorbelaste kosten aan derden	0	0
Saldo	513	743

4 Overlopende activa (x € 1.000,-)

	31-12-2001	31-12-2000
Overlopende interest van:		
Effecten	1.892	2.031
Bancaire tegoeden	23	9
Subtotaal	1.915	2.040
Overige	6	24
Saldo	1.921	2.064

5 Liquide middelen (x € 1.000,-)

Het betreft bancaire tegoeden die direct opeisbaar zijn.

Eigen vermogen

- 6 Bij de oprichting van het WfZ heeft de overheid € 54,45 miljoen gestort als waarborgdepot.
- 7 Het bedrijfsresultaat is toegevoegd aan de algemene reserve.

Algemene reserve	2001	2000
Stand per 1 januari	5.568	616
Toevoeging bedrijfsresultaat	11.055	4.952
Stand per 31 december	16.623	5.568

Kort vreemd vermogen

8 Kortlopende schulden (x € 1.000,-)

	31-12-2001	31-12-2000
Afdrachten LB en premies	20	42
Crediteuren	31	2
Saldo	51	64

9 Overlopende passiva

Het bedrag van € 21.000,- bestaat uit de reservering vakantiegeld en vakantiedagen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De jaarlijkse verplichtingen, voortvloeiend uit huur-, service en leasecontracten per balansdatum, bedragen circa € 104.369,-.

Op grond van borgtochtovereenkomsten heeft het WfZ zich per ultimo 2001 voor € 1.458,7 miljoen als borg verbonden. Het WfZ stelt zich tegenover geldgevers garant voor de betaling van rente en aflossing van de geborgde leningen. Als extra zekerheid om aan deze voorwaardelijke verplichting te kunnen voldoen kan het WfZ in noodgevallen een beroep doen op de obligoverplichting van de deelnemende zorginstellingen. Het obligo heeft de vorm van tijdelijke renteloze leningen door deelnemers aan het WfZ. Het opvraagbare obligo is maximaal 3% van het restant geborgde leningen en bedraagt per 31 december 2001 € 43,7 miljoen. Het obligo kan door het WfZ worden opgevraagd bij de deelnemers als het risicovermogen van het WfZ gedaald is onder het minimumniveau van 0,25% van het restant geborgde leningen per 31 december van het laatst verstreken boekjaar. Het risicovermogen bedroeg ultimo 2001 € 68,5 miljoen. Het garantievermogen, zijnde de som van risicovermogen en oproepbare obligo's bedroeg € 112,2 miljoen.

Daarnaast is de overheid 'achterborg' voor het WfZ als het risicovermogen opnieuw daalt onder het minimumniveau van 0,25% nadat het WfZ de obligo's ingeroepen heeft. Dit betekent dat de overheid in de vorm van renteloze leningen bijspringt zolang en zo omvangrijk als nodig is om het WfZ aan zijn verplichtingen tegenover geldgevers te laten voldoen.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Lasten

- 10 *Personeelskosten*
De personeelskosten hebben uitsluitend betrekking op de kosten van de vaste bureaubezetting. Het personeelsbestand van het WfZ bestond per 31 december 2001 uit zeven personeelsleden (directeur en zes medewerkers), tezamen 6,8 fulltime equivalenten.
- 11 *Bestuurskosten*
Deze kosten bestaan voornamelijk uit de overeengekomen remuneratie voor de zeven leden voor de Raad van Toezicht.
- 12 *Huisvestingskosten*
Deze kosten bestaan in hoofdzaak uit de jaarhuur voor de van Spectra Facility gehuurde kantoorruimten inclusief bijkomende vaste kosten. Wegens uitbreiding van de formatie zijn in 2001 meer m² gehuurd.
- 13 *Algemene kosten*
Deze kosten bestaan voor 38% uit de kosten van publiciteit en public relations (€ 62.168,-) waaronder begrepen de kosten van het jaarverslag, het WfZ-bulletin en de ontwikkelingskosten van de website. De kantoorkosten zijn gestegen wegens uitbreiding van de formatie en door toename van de werkzaamheden. De toename van de overige algemene kosten is eenmalig van karakter aangezien dit betrekking had op uitbesteding van werving en selectie.

De specificatie van de algemene kosten (x € 1.000,-)

Omschrijving	2001	2000
Kantoorkosten (porti / telefoon e.d.)	50	26
Automatisering	3	7
Publiciteit en PR (incl. website)	62	42
Kosten beleggingsadviezen	0	11
Accountantkosten / kadastrale recherches	11	9
Overige algemene kosten	36	3
Totaal algemene kosten	162	98

14 Advieskosten derden en personeel niet in loondienst

Advieskosten derden

Deze kosten hebben betrekking op juridische adviezen en accountantswerkzaamheden in verband met de herziening van het toetredingsprotocol.

Personeel niet in loondienst

Dit zijn de kosten van het uitbesteden van de salarisadministratie en de externe controle op de besluitvorming rond toetredingsaanvragen alsmede het gedeeltelijk uitbesteden van beoordelingen en herbeoordelingen.

Aanspraken wegens borgstelling

Het WfZ is in het jaar 2001 niet aangesproken wegens verleende borgstellingen. Ook zijn geen mogelijke claims bekend.

Baten

15 Disagio

Het disagio bedroeg in 2001 0,75% en is in rekening gebracht over de tot en met 31 december 2001 geborgde leningen van € 1.123,1 miljoen. Van dit bedrag had € 217,8 miljoen betrekking op leningen waarvoor al in 2000 een borgstellingsverklaring was afgegeven.

16 Overige bijdrage deelnemers

Het WfZ brengt voor het kredietwaardigheidsonderzoek bij aanvragen voor deelname een bedrag in rekening van € 1.815 en voor herbeoordelingen een bedrag van € 910. In 2001 werd voor aanvragen voor deelname 96 maal € 1.815 in rekening gebracht en voor herbeoordelingen 72 maal € 910.

17 Resultaat beleggingen

De berekening van het resultaat beleggingen (x € 1.000,-)

	Rente beleggingen	Rente liquide middelen	Totaal
Feitelijke ontvangsten 2001	3.724	94	3.818
Toegerekend aan 2000	-2.031	-9	-2.040
Nog te ontvangen in 2001	1.892	27	1.919
Totaal opbrengsten	3.585	112	3.697
(Af) meegekochte rente	-355	0	-355
(Af) bronbelasting	-25	0	-25
(Bij) rente bij verkoop	128	0	128
(Bij) koerswinst bij verkoop	218	0	218
Bruto opbrengst	3.551	112	3.663
Afschrijving waarderingsverschillen	-292	0	-292
In rekening baten en lasten	3.259	112	3.371

De specificatie van het resultaat beleggingen (x € 1.000,-)

Rente op:	2001	2000
Obligaties	2.176	2.077
Onderhandse leningen	1.227	990
MTN's	17	0
Deposito's	131	174
Rekening-courant banken	112	43
Subtotaal	3.663	3.284
Afschrijving waarderingsverschil	-292	-592
In rekening baten en lasten	3.371	2.692

Accountantsverklaring

OPDRACHT

Wij hebben de op de bladzijde 22 tot en met 30 opgenomen jaarrekening 2001 van de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector te Utrecht gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

WERKZAAMHEDEN

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bestuur van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

OORDEEL

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2001 en van het resultaat over 2001 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Deloitte & Touche Accountants

ADRES

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht
Postbus 9696
3506 GR Utrecht
Telefoon (030) 273 96 36
Fax (030) 273 96 04
mail@wfz.nl
www.wfz.nl

COLOFON

Redactie en samenstelling
Waarborgfonds voor de Zorgsector
Fotografie
Fotografie Ritman, Zeist
Ontwerp
Cascade - visuele communicatie bv, Amsterdam
Druk
Drukkerij Libertas, Bunnik